

ENR-1 VZDUŠNÝ PROSTOR ČESKÉ REPUBLIKY

- 1.1 Rozdělení a prvky vzdušného prostoru
- 1.1.1 Vzdušné prostory ATS
- 1.1.1.1 Vzdušný prostor ČR je ve vztahu k rozsahu ATS, poskytovaných v jednotlivých jeho částech, rozdělen do čtyř klasifikačních tříd: C, D, E a G.
- Vzdušné prostory ATS, klasifikované jako C, D nebo E, jsou řízené vzdušné prostory.
- Poznámka: Řízený vzdušný prostor je vymezený vzdušný prostor, ve kterém se poskytuje služba řízení letového provozu v rozsahu odpovídajícím jeho klasifikaci. Ve vzdušném prostoru třídy E však lety VFR nepotřebují letové povolení a nemají zde ani povinnost udržovat stálé obousměrné spojení se stanovištěm ATS.*
- Vzdušný prostor ATS, klasifikovaný jako G, je neřízený vzdušný prostor, v němž se poskytuje všem letům pouze letová informační a pohotovostní služba.
- 1.1.1.2 Vzdušný prostor třídy C je ustanoven v:
- TMA PRAHA;
 - CTA 2 PRAHA nad FL 95 do FL 660.
- 1.1.1.3 Vzdušný prostor třídy D je ustanoven:
- ve všech CTR/MCTR a TMA/MTMA s výjimkou TMA PRAHA;
- 1.1.1.4 Vzdušný prostor třídy E je ustanoven:
- mimo CTR/MCTR a TMA/MTMA nad 1000 ft AGL do FL 95 včetně.
- 1.1.1.5 Vzdušný prostor třídy G je ustanoven:
- mimo CTR/MCTR letišť od země do 1000 ft AGL včetně;
 - v TRA GA.
- 1.1.1.6 Povahu klasifikace vzdušného prostoru v prostorech P, R, D, TSA, TRA a TRA GA popisuje tabulka v čl. 1.1.2.7.
- 1.1.1.7 Tabulka stanovující rozsah poskytovaných služeb a požadavky na lety VFR, uspořádané podle tříd vzdušného prostoru:

Třída	Rozstupy zajišťované letům VFR	Poskytované ATS	VMC minima letová dohlednosti a vzdálenosti od oblaků	Omezení rychlosti	Požadavky na rádiové spojení	Podléhá letovému povolení
C	od provozu IFR	služba ATC pro zajištění rozstupu od IFR letů informace o provozu VFR (na žádost ráda k vyhnutí)	v a nad FL 100 8 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft (300 m) vertikální vzdálenost od oblaků pod FL 100 5 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft (300 m) vertikální vzdálenost od oblaků	250 KT IAS pod FL 100 (pouze lety VFR)	stálé obousměrné	Ano
D	nezajišťují se	Informace o provozu mezi VFR a IFR lety (a na žádost provozní informace vyhnout se provozu)	v a nad FL 100 8 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft vertikální vzdálenost od oblaků pod FL 100 5 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft vertikální vzdálenost od oblaků	250 KT IAS pod FL 100	stálé obousměrné	Ano
E	nezajišťují se	Informace o provozu, pokud je to možné.	5 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft vertikální vzdálenost od oblaků	250 KT IAS	Ne	Ne
G	nezajišťují se	letová informační služba	nad 3000 ft (900 m) AMSL 5 km letová dohlednost, 1500 m horizontální a 1000 ft vertikální vzdálenost od oblaků v a pod 3000 ft (900 m) AMSL 1500 m letová dohlednost, mimo oblačnost za dohlednosti země, při rychlostech, které při převládající dohlednosti poskytnou přiměřenou možnost spatřit jiný provoz nebo překážky v čase, který dovolí vyhnout se srážce, nebo; za okolností, při kterých pravděpodobnost setkání s jiným provozem by měla být malá, např. v prostorech s malou hustotou provozu.	250 KT IAS	Ne	Ne

- 1.1.2 Zakázané, omezené, nebezpečné, dočasně rezervované a dočasně vyhrazené prostory
- 1.1.2.1 Detailní popis zakázaných, omezených, nebezpečných, dočasně rezervovaných a dočasně vyhrazených prostorů v ČR se nachází v AIP ČR, část ENR 5, a je doplněný mapou ENR 6.3, případně VFRC řízených letišť a mapami v této příručce, část VFR-AD. Publikují-li se tyto prostory jinou formou, např. prostřednictvím AIP/VFR SUP nebo NOTAM, příčiny jejich zřízení, činnosti v nich vykonávané i podmínky případného použití leteckou veřejností se mohou lišit od níže uvedených všeobecných pravidel, ale v každém případě je jejich popis nedílnou součástí těchto publikací.

1.1.2.2 Zakázaný prostor

(označován LKP + číslo)

Definice: Vzdušný prostor vymezených rozměrů nad pevninou nebo nad teritoriálními vodami státu, ve kterém jsou lety letadel zakázány.

Jedná se o vzdušné prostory, jež se primárně zřizují pro ochranu pozemních objektů (např. Pražský hrad, chemičky, jaderné elektrárny) a do nichž se za běžných okolností vstup nepovoluje. Žádost o vstup do takového zakázaného prostoru, adresovaná stanovišti ATS za letu, je bezpředmětná. V odůvodněných, naléhavých případech, z důvodu časové tísně a vzhledem k charakteru plněného úkolu jsou ke vstupu do zakázaných prostorů oprávněny pouze lety:

- a) policejní,
- b) letecké záchranné služby bezprostředně související se záchrannou lidského života,
- c) za účelem pátrání a záchrany,
- d) provádějící leteckou hasičskou činnost,
- e) pro účely obrany a zajištění bezpečnosti státu.

Případné požadavky uživatelů vzdušného prostoru o lety do těchto prostorů vyřizuje v předstihu stanoveným postupem Úřad pro civilní letectví.

1.1.2.3 Omezený prostor

(označován LKR + číslo)

Definice: Vzdušný prostor vymezených rozměrů nad pevninou nebo teritoriálními vodami státu, ve kterém jsou lety letadel omezeny v souladu se stanovenými podmínkami.

Ve FIR PRAHA se omezené prostory zřizují především v oblastech s citlivou faunou, tedy nad národními parky. Bez jakýchkoli omezení do nich mohou vstupovat pouze lety:

- a) policejní,
- b) letecké záchranné služby bezprostředně související se záchrannou lidského života,
- c) za účelem pátrání a záchrany,
- d) provádějící leteckou hasičskou činnost,
- e) vojenských letadel,
- f) bezmotorových letadel,,
- g) vzlety a přistání bezmotorových letadel (po povolení konkrétním správcem prostoru, uvedeným v AIP ČR, ENR 5.1),
- h) bezpilotních letadel (po povolení uživatele prostoru).

Případné požadavky jiných uživatelů vzdušného prostoru o lety do těchto prostorů vyřizuje v předstihu stanoveným postupem Úřad pro civilní letectví.

Specifickým omezeným prostorem je prostor nad centrem hlavního města Prahy, do něž je na základě letových povolení příslušného stanoviště letových provozních služeb (APP PRAHA nebo MAPP KBELY) povolen vstup:

- a) letům státních letadel,
- b) ověřovacím letům Úřadu pro civilní letectví a Řízení letového provozu ČR, s.p.,
- c) letům volných obsazených balónů,
- d) letům vícemotorových letadel pro zvláštní účely (SAR, HEMS, řízení dopravy, letecké stavební práce, letecké snímkování, kontrola energovodů),
- e) letům provádějícím vzlety, přiblížení, přílety a odlety na/z LKPR, LKKB, LKVO a LKLT.

1.1.2.4 Nebezpečný prostor

(označován LKD + číslo)

Definice: Vzdušný prostor vymezených rozměrů, ve kterém mohou v určité době probíhat činnosti nebezpečné pro let letadla.

V těchto prostorech mohou v určité době probíhat činnosti pro let nebezpečné, např. vypouštění plynu nebo manipulace s ním či likvidace výbušnin. Za rozhodnutí, zda let do takového prostoru vstoupí, je zcela odpovědný velitel letadla, ale vzhledem k povaze činností v něm probíhajících je vhodné se takovému prostoru vyhnout.

1.1.2.5 Dočasně vyhrazený prostor

(označován LK TSA + série alfanumerických znaků)

Definice: Definovaná část vzdušného prostoru za normálních okolností v pravomoci jedné složky letectví, která je na základě společné dohody dočasně vyhrazena pro výhradní použití jinou složkou letectví a přes kterou nebude povolen průlet jiného provozu.

Tyto prostory slouží k využití širokým spektrem činností, většinou vojenského charakteru a nejen povahy letové, které vyžadují oddělení od veřejného vzdušného prostoru. Typickým příkladem jsou střelby. Stejně jako v případě níže uvedeného TRA je plánované využití TSA zveřejněno prostřednictvím AUP a informaci o aktuálním stavu aktivace lze vyžádat od příslušného stanoviště ATS. Je však nutné si uvědomit, že tato informace platí pouze po dobu 15 minut, poté je nezbytné se buď opětovně dotazovat, nebo prostor považovat za aktivovaný. Během aktivace je vstup do tohoto prostoru zakázán.

1.1.2.6 Dočasně rezervovaný prostor

(označován LK TRA + série alfanumerických znaků)

Definice: Definovaná část vzdušného prostoru za normálních okolností v pravomoci jedné složky letectví, která je na základě společné dohody dočasně rezervovaná pro specifické použití jinou složkou letectví a přes kterou může na základě ATC povolení proletět jiný provoz.

Tyto prostory se ve FIR PRAHA zřizují především kvůli nutnosti segregovat vojenskou leteckou činnost, která se provádí podle specifických pravidel, od ostatního vzdušného prostoru. V době jeho aktivace je sice vstup do něj zakázán, ale lze ve výjimečných případech (např. z důvodu obléhání nepříznivého počasí) umožnit průlet, vydá-li k němu nebo zprostředkuje-li příslušné stanoviště ATS po koordinaci se správcem tohoto prostoru letové povolení. Stejně jako v případě TSA je plánované využití TRA zveřejněno prostřednictvím AUP a informaci o aktuálním stavu aktivace lze vyžádat od příslušného stanoviště ATS. I zde je nezbytné vzít na vědomí, že tato informace

platí pouze po dobu 15 minut, poté je nutno se buď opětovně dotazovat, nebo prostor považovat za aktivovaný.

Dočasně rezervovaný prostor určený pro provoz všeobecného letectví

Pro pojmenování TRA GA v otevřené řeči a jeho označování v mapách se uvádí název TRA GA (například BUBOVICE 5W).

Definice: TRA GA je specifický vzdušný prostor, určený pro místní provoz GA v prostředí řízených vzdušných prostorů třídy D nebo C. Ustanovuje se s cílem umožnit provádění specifických letů všeobecného letectví (viz poznámka) z neřízených letišť v řízených okřscích a koncových řízených oblastech s minimálním možným dopadem omezujících podmínek vyplývajících z klasifikace vzdušného prostoru ATS.

Poznámka: Za „specifický“ let je pro účely těchto pravidel označován let kluzáku, let letadla po letištním okruhu apod., který by byl bez implementace TRA GA v prostorech třídy „D“ a „C“ složitě realizovatelný nebo náročný na zajištění koordinace.

V těchto vzdušných prostorech se v době jejich aktivace mění klasifikace vzdušného prostoru na třídu G, tj. stávají se neřízeným vzdušným prostorem uvnitř koncových řízených oblastí a řízených okřsků letišť. Lety v nich prováděné sice nepodléhají letovému povolení, ale podmínky pro jejich provádění jsou stanoveny v dohodách mezi správcí TRA GA a příslušnými stanovišti ATC. Je rovněž třeba vést v patrnosti, že na rozhraní, tj. opouští-li let tento prostor směrem do CTR nebo TMA, je již nevyhnutné letové povolení ke vstupu do příslušného stanoviště ATC získat.

Poznámka: Dříve se podobným prostorům nesprávně říkalo „delegované“ a byly využívány aerokluby v blízkosti řízených letišť.

Plánované využití TRA GA se nezveřejňuje prostřednictvím AUP a aktivace probíhá na základě koordinace mezi správcem a stanovištěm v reálném čase.

Informace o aktivaci TRA GA lze získat na provozním kmitočtu místně příslušného stanoviště ATC, stanoviště poskytování informací známému provozu nebo FIC PRAHA.

1.1.2.7 Tabulka pravidel pro lety do vzdušných prostorů P, R, D, TSA, TRA, TRA GA:

Vzdušný prostor	Žádost o povolení vstupu před letem	Povolení vstupu za letu v provozní době/čase aktivace		Oznámení vstupu za letu v provozní době/čase aktivace	Publikace	Klasifikace vzdušného prostoru	Poznámky
		Žádá	Vydává/ zprostředkuje				
P (zakázaný)	ANO	N/A	NE	NE	AIP ČR, ENR 5.1 nebo AIP SUP nebo NOTAM	Bez klasifikace	Výjimky a odlišné postupy stanovuje příslušná publikace (ENR 5.1.1.1, AIP/VFR SUP – v textu, NOTAM – řádek E).
R (omezený)	ANO	N/A	NE	NE	AIP ČR, ENR 5.1 nebo AIP SUP nebo NOTAM	Bez klasifikace	Výjimky a odlišné postupy stanovuje příslušná publikace (ENR 5.1, sloupec 3, AIP/VFR SUP – v textu, NOTAM – řádek E).
D (nebezpečný)	NE	NE	NE	NE	AIP ČR, ENR 5.1 nebo NOTAM	Klasifikace zachována	Výjimky a odlišné postupy stanovuje příslušná publikace (ENR 5.1, sloupec 3), „Navigační výstraha“ vázaná na vzdušný prostor se považuje za oznámení nebezpečného prostoru. Případné postupy stanovuje příslušná zpráva NOTAM.
TSA (dočasné vyhrazeny)	NE	N/A	N/A	N/A	AIP ČR, ENR 5.2 nebo AIP SUP nebo NOTAM	Bez klasifikace	Výjimky a odlišné postupy stanovuje příslušná publikace (ENR 5.2, sloupec 3, AIP/VFR SUP – v textu), včetně podmínek pro létání v dlouhé vlně (ENR 5.2.1 a ENR 5.5.4).
TRA (dočasné rezervovány)	NE	pilot	NE	NE	AIP ČR, ENR 5.2 nebo AIP SUP nebo NOTAM	Bez klasifikace (při průletu klasifikace zachována)	Výjimky a odlišné postupy stanovuje příslušná publikace (ENR 5.2, sloupec 3, AIP/VFR SUP – v textu, NOTAM – řádek E).
TRA GA (dočasné rezervovány pro GA)	NE	NE	ANO (pouze je-li RMZ)	ANO (pouze je-li RMZ)	AIP ČR, ENR 5.5 nebo AIP SUP	Třída „G“	V případě, že TRA GA není RMZ, není požadováno oznámení vstupu. Postupy pro navázání spojení při vstupu do ATZ zůstávají nedotčeny – viz AIP ČR, ENR 1.2, VFR příručka, VFR-ENR-2.

1.2 Využívání vzdušných prostorů

Poznámka: Popis managementu vzdušného prostoru v ČR se nachází v AIP ČR, ENR 1.1.9.

1.2.1 Přidělení vzdušných prostorů je publikováno denním plánem využití vzdušného prostoru - AUP.

AUP je publikován před 1400 UTC a pokrývá 24 hodinové časové období mezi 0600 UTC příštího dne do 0600 UTC dne následujícího.

Jakékoli změny v plánovaném využití vzdušného prostoru oproti publikovanému AUP se oznamují prostřednictvím Aktualizovaného plánu využití vzdušného prostoru (UUP), a to nejpozději 1 hodinu před vstupem předmětné změny v platnost. Podle potřeby může být v rámci platného AUP vydáno více UUP.

AUP a jeho aktualizace UUP je k dispozici na internetové adrese: aup.rlp.cz

1.2.2 Informace o aktuální aktivaci dočasně vyhrazených (TSA) a rezervovaných (TRA) prostorů, a omezených prostorů (R), které jsou spravovány pracovištěm uspořádání vzdušného prostoru (AMC) Praha, jsou kdykoliv k dispozici na FIC Praha a ostatních stanovištích ATS (viz VFR-ENR-2.3.5).

1.2.3 Aktivační doby prostorů, spravovaných AMC, jsou definované následovně:

- a) Publikovaná doba - zahrnuje maximum možného času aktivace; je publikována v AIP ČR, části ENR 5 ve sloupci "Poznámky".
- b) Plánovaná doba - je doba publikovaná v AUP; její rozsah nepřesahuje publikovanou dobu.
- c) Skutečná doba aktivace - je skutečné časové využití prostoru, které oznámí uživatel prostoru, který provádí činnost; její rozsah nepřesahuje plánovanou dobu, která je uvedena v AUP.

1.3 Požadavky na spojení a činnost odpovídačů SSR

1.3.1 Oblast s povinným rádiovým spojením (RMZ)

1.3.1.1 Oblastí s povinným rádiovým spojením (RMZ) se rozumí vzdušný prostor stanovených rozměrů, ve kterém musí být letadlo vybaveno radiostanicí a provozovat ji.

1.3.1.2 Lety VFR prováděné v částech vzdušného prostoru tříd E nebo G a u letů IFR prováděných v částech vzdušného prostoru třídy G označených příslušným úřadem za oblast s povinným rádiovým spojením (RMZ) musí nepřetržitě sledovat hlasovou komunikaci letadlo–země a v případě potřeby navázat obousměrné spojení na příslušném komunikačním kmitočtu, pokud poskytovatel letových navigačních služeb nestanoví pro daný konkrétní vzdušný prostor jinak.

1.3.1.3 Před vstupem do oblastí s povinným rádiovým spojením musí pilot na příslušném komunikačním kmitočtu provést počáteční volání obsahující označení volané stanice, volací znak, druh letadla, polohu, hladinu, letový záměr a další informace předepsané příslušným úřadem.

1.3.2 Oblast s povinným odpovídačem (TMZ)

1.3.2.1 Oblastí s povinným odpovídačem (TMZ) se rozumí vzdušný prostor stanovených rozměrů, ve kterém je pro letadlo povinné vybavení odpovídači hláscími tlakovou nadmořskou výšku a jejich provozování.

- 1.3.2.2 Letadla musí být pro všechny lety prováděné ve vzdušném prostoru označeném příslušným úřadem za oblast s povinným odpovídačem (TMZ) vybavena odpovídači SSR schopnými provozu v módech A a C nebo v módu S a tyto odpovídače používat, pokud poskytovatel letových navigačních služeb nestanoví pro daný konkrétní vzdušný prostor jinak.
- 1.3.3 Vzdušné prostory označené za oblast s povinným rádiovým spojením nebo oblast s povinným odpovídačem se řádně vyznačí v AIP ČR.

Konec kapitoly

